

9.

1259

OPRAVDOVÝ

KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

Predplatná cena:
 Na celý rok 4 kor. — hal.
 Na pol roka 2 „ — „
 Na štvrt roka 1 „ — „
 Jednolivé číslo 6 halierov.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

381

Smutný návrat.

Čes.

Nový rok v politike.

Politické stránky zvykli pri každej zmene roka pozdraviť svojich vodcov; pri tejto príležitosti popri obapolnom želaní šťastia a blaha, zvykli vodcovia politických stránok aj politické osvedčenia podávať, ktoré obsahujú v sebe často budúce plány a námahy stránok, často sú len zase jednoduchým osvietením politického rozpoloženia. Terajšie novoročné reči politických stránok nedoniesly žiadne prekvapenie. A ani doniesť nemohly, lebo veď terajšia vláda len pred desiatimi mesiacmi prevzala spravovanie krajiny. Pri nastúpení svojom hlava vlády, ministerský predseda Széll predniesol v sneme podrobný program a od tých čias pri každej seba nepatrnejšej príležitosti otvorene predniesol plány a ciele vlády, tak že teraz ani pri najlepšej vôli nemohol nič nového, nič takého povedať, čo by dosiaľ občania vlasti neboli znali.

Vlastnosťou terajšieho ministerského predsedu je úprimná otvorenosť, s jakou sa u máloktorých politikov stretáme. Ministerský predseda Széll vedomý súc si, čo a jakými prostriedkami chce dosiahnuť, obyčajne dosť zavčasu zvykol o úmysloch svojich upovedomiť široké obecnstvo. Kto s pozornosťou sprevádzal účinkovanie terajšej vlády, ten vidí, že ministerský predseda Széll neukrýva sa, nevyhybuje otázkam, čo má za ciele a jako mieni tieže previesť. Na takéto otázky zvykol vždy a to hneď s mužskou otvorenosťou odpovedať; nezvykol jedno druhé zamlčať, len aby pri nejakej slávnostnej príležitosti mohol s tým vyrukovať a tak obrátiť na seba pozornosť. Toto je príčinou toho, že ministerský predseda na pozdrav liberálnej strany nepovedal nič politicky zvláštneho.

A predsa obsahuje reč ministerského predsedu dva body, ktoré zaslúžia spomenutia.

Prvý bod znie o *jednote liberálnej strany*. Zjavní a tajní nepriatelia liberalizmu už od dávnejších čias pracujú na tom, aby terajšiu mohutnú liberálnu stranu rozcaparili, rozbúchali. Tým cieľom zvykli s časom na čas púšťať chýry o nesvorosti, nespokojnosti, ktorá sa vraj v lone liberálnej strany rozhostila; zvykli púšťať chýry do sveta o tom, že sa v lone liberálnej strany utvorily jakési kliky, jakési stránky, ktoré sú ne-

spokojné s terajším stavom a ktoré čakajú len na vhodnú príležitosť, aby mohly srútiť Széllovu vládu. Tieto zlomyseľné chýry podvrátil, asice základne, jak gróf Albin Csáky, ktorý bol rečníkom liberálnej strany u ministerského predsedu, tak aj sám ministerský predseda. Obaja soznali, že v liberálnej strane, čo sa týče závažných otázok, panuje úplná shoda. A tak tedy tí, ktorí počítujú na to, že sa liberálna strana rozpadne, zle počítujú a strašne sa sklamá.

Druhý nie menej vážny bod je, prizvukovanie toho, že sa terajšia vláda pridržá liberálneho smeru. Keď sa bola bývalá národná strana vliala do liberálnej, bolo počuť pokútne hlasy o tom, že Széllova vláda je len na oko liberálnou, v skutku ale že je konservatívnou. Na týchto rozchyrovaniach nebolo síce nič pravdy, pretože ale vždy sa najde niekoľko ľudí, ktorí aj tie najväčšie nemožnosti uveria, ministerský predseda pri tejto príležitosti dôrazne prizvukoval, že vláda spočíva na základe najčistejšieho liberalizmu. Čiastka reči, znejúca o liberálnosti vlády znejú nasledovne:

«Smer a kroky moje a tej vlády, na jež čele stojím, v každom účinku a predstavení, s ktorým predstúpime pred krajinu, bude smerom opravdového a skutočného liberalizmu. A to ani nemôže inak byť. Veď Uhorsko spraví veľkým, silným, bohatým a uhorským podržať, čo si všetci želáme, len tak možno a toho je iba tá politika schopnou, ktorá všetky záujmy a záležitosti všetkých tried obyvateľstva rovnako na srdci nosí, a rovnako vyvíja. Podmienkou vývinu a napredovania Uhorska aj v budúcnosti bude to, čo bolo v minulosti, udržanie skutočného liberálneho smeru v inštitúciách a tvorách. Odvrátenie sa od tohoto základu tvoriaceho smeru znamenalo by veľký úpadok vo všetkých verejných ustanovizniách Uhorska. Bezpodmienečné udržanie tohoto smeru bude námahou vlády.»

Takto pekne sa zmienil ministerský predseda o liberalizme, ktorý ľudová strana drží za najväčší hriech, za najväčšie zlo.

Táto čiastka reči ministerského predsedu otvorí oči tiež mnohým. Nepriatelia liberalizmu rozchyrovali, že barón Bánffy len preto padol, lebo bol liberál a hľa jeho nástupca otvorene a opä-

točne prizvukuje a hlása, že je oddaným prívržencom liberalismu, na základe ktorého Uhorsko, vlasť našu drahú, možno spraviť jedine šťastným a blaženým. Nuž skryte sa nepriatelia liberalismu do svojich tmavých dier nazad a čakajte ďalej na pád liberalismu, a dlho musíte čakať naň, ba ani ho nevyčkáte, lebo pochop Uhorska je jako by spolu srastený s pochopom liberalismu. Pád liberalismu značí vo vývine našej vlasti taký úpadok, jaký si nemôže priať ani jeden syn vlasti a práve preto, kto si žiada rozkvet vlasti — a kto by si ho nežiadal — musí si žiadať spolu aj udržanie liberalismu.

Slovo k rodákom.

Od paláca až po ostatnú chalupu samé blahoželanía. Keby sa všetky vyplnily, bolo by nebo na zemi. A blahoželanía aj budú vyplnené, lenže iba úprimné a preto sotva budeme mať nebo na zemi. Tak sa zdá, že všetky vinše, menovite novoročné, nie sú iným, ako pekným zvykom. Sebe ovšem všetko dobré úprimne si želáme, nie tak spolublížnym, a to je tá starodávna hriešna pohroma, ktorá všetky neresti a farchy ľudské zapríčiňuje.

Pravda, že sme všetci krehkí a nárúživosti ovládajú srdcia naše, no na to máme vieru a náboženstvo, aby sme pomocou týchto premáhali zlé nárúživosti. Lenže, žiaľbohu, my sväté veci nie k obrane oproti zlému používame, ale práve tieže za zbraň upotrebujeme k prevádzaniu našich planých žiadostí a chúfok. Viera by nás mala spojovať, a my práve touto tie najväčšie rozdiely robíme medzi sebou. Ale Pán Boh sa nedá posmievať, zahanbí on posmievačov a spojí ľudstvo v jeden bratský celok k sláve svojej a k blahu človečenstva.

A beda tomu, z koho pohoršenie pochodí; storáz ale beda tým, ktorí to robia u nás, lebo medzi nami každé, i sebe menšie pohoršenie, je nebezpečnejšie ako inde, pretože sme my i tak rozcapartenejší ako iní. Spojuje nás jedna vlasť a jeden národ, no my nerozumným spôsobom delíme sa na národnosti, a najnovšie aj na viery a vierovyznania. Beda tomu, kto zasial medzi nás rôznice. Málo nás je, a nepriateľské živly číhajú na nás so všetkých strán, len svorná jednota nás môže ratovať a zachrániť, amy triedíme sa na chatrné vrstvy.

V posledných rokoch museli sme bojovať krutý boj s Rakúskom. Protivníci naši za Lajtou — bárs medzi sebou sa tiež nešeredne hryzú, — proti nám ako múr stáli všetci spolu až do ostat-

ného muža, a my stáli sme v rozličných táboroch, bojujúc medzi sebou ostrejšie jedni proti druhým, ako proti spoločnému protivníkovi, ba často i nepriateľovi. Len jedna čata stála pevne vo valnom počte, bola to naša v tvrdých borbách vyprobovaná liberálna strana, ktorá s pomocou Božou behom tohoto roku značne zmohutnela tým, že sa nacionálna strana ku nej pripojila. Členovia tejto sjednotenej strany mužne bojovali za práva krajiny a my s uspokojením môžeme hľadať do budúcnosti, v dobrých rukách vidiac správu štátu.

Ale neblahý osud náš i teraz nás zase stíha. Rozbroj a rôznice boli kliatbou národa predtým, a ňou sú i dnes. Malá, no neposedná strana ľudárov kúkoľ rozosieva od prvopočiatku a teraz zvlášte. Už pred rokom ľudári to boli, ktorí opozicionálne strany huckaním a štváním do obštrukcie v hnali, a ponevác výsledok nebol im prajný, ba rozhodne im len škodil, lebo počet ich sa zmenšil, a vládna strana náramne zmohutnela, namáhajú sa teraz rozbroj zapríčiniť medzi členami liberálnej strany. Od týždňov roztrubujú v časopisoch svojich, že Tiszovci chcú vraj utvoriť kalvínsku stranu a v tom že ich podporuje kalvín Karol Eötvös a luterán Fraňo Kossuth. Že títo zrútiť a podmaniť chcú katolíkov, klerikálov Szélla, Apponyiho atď. Nuž tak hlúpe, podlo len ľudári môžu hovoriť. Niet v Uhorsku okrem ľudárov žiadneho politika, ktorý by vieru a náboženstvo do politiky miešal. Niet u nás a ani nebude kalvínskej, luteránskej alebo snád židovskej strany a nebude ani katolíckej, čo by sa tých pár ľudárov i na hlavy postavilo. Vlastenci uhorskí dobre vedia, že náboženstvo nepatrí do politiky a politika do náboženstva. Veci svetské a veci duševné veľmi sú rozdielne a každé majú svoje osobitné úlohy. Vedia to i ľudári, ale tí neznajú dôslednosti. Veď len nedávno všetkých liberálov za slobodných murárov, za židovskú zgerbu vyhlasovali, a dnes už hľa ich na katolíkov a protestantov delia. Hej nedbajú oni na vieru ani ako mak, oni len prevrátiť chceli všetko v nádeji, že potom oni ku moci a vláde prídu.

No práve táto ich ošemetnosť ratuje nás od nich. Práve tá nedôslednosť, ktorú s kroka na krok ukazujú, otvorí oči ľudu a v krátkom čase i tých pár omámených prívržencov utratia. Nech len broja i ďalej, škodnými oni nebudú, lebo ne-nájdu bláznov, ktorí by im verili.

Rok tento bude rokom poznania a víťazstvom pravdy.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ustálenie kvóty. Úradný časopis „Budapesti Köz-löny“ priniesol v nedeľu 31-ho decembra kráľovský reškript, ktorý ustánuje, v jakom pomere majú znášať dve polovice monarchie spoločné výdavky. Kráľ ustálil predbežne kvótu na polroka asie tak, že zo spoločných výdavkov Uhorsko bude znášať 33 a $\frac{3}{4}$ percenta, Rakúsko ale 66 a $\frac{4}{49}$ %. Kráľom ustálená kvóta, jako z tohoto vidno, je pre Uhorsko voľne nižšia, než na čom sa ustálily boly kvótové výbory a než jako ustálily kvótu vládami predstavené predlohy.

Návrh zákona o spätprinavrátení dane. Jako vieme, rakúska ríšska rada následkom obštrukcie, zavdenej českými vyslancami, nebola vstave prijať návrh zákona o spätprinavrátení dane. Cisár tento návrh 31-ho decembra uviedol do života na základe 14-ho paragrafu rakúskej konštitúcie. Týmto sú už všetky návrhy potahujúce sa na vyrovnanie aj v Rakúsku uvedené do života, pravda len cisárskym nariadením, čo ostatne, berúc do obľadu výsledok, na veci nič nemení.

Novoročné blahoprania politických strán. Na Nový rok všetky parlamentárne strany pozdravily svojich vodcov. Z pomedzi všetkých pozdravov najväčšia je reč, ktorú povedal ministerský predseda na pozdrav liberálnej strany, tlumočený grófom Albinom Csáky. S touto rečou zaoberáme sa obširnejšie v prvom článku, preto sa tu nejdeme o nej rozpisovať. Liberálna strana ale okrem ministerského predsedu pozdravila aj predsedu liberálneho kruhu baróna Podmaniczského, taktiež aj predsedu snemovne vyslancov Perczela. Baróna Podmaniczského pozdravil vyslanec Hódossy, ktorý v svojej reči prizvukoval potrebu svornosti a jednoty strany. Predsedu snemovne vyslancov pozdravil vyslanec Aurél Münnich, tento v svojej reči vyzdvihol ten smutný úkaz, že parlamentárny život všade stojí na prahu úpadku. Dúfa vo vlastenectve uhorských vyslancov, že nedovolia, aby náš parlamentárny život upadol, dúfa ale aj v ráznosti predsedu, ktorý porady vedie, že to tiež nedovolí.

Opposicionálne strany tiež pozdravily vodcov svojich. Kossuth v odpovedi na pozdravujúcu reč odvolával sa na 32ročný program strany, od ktorého sa nikdy neodchýlila.

Ugron v svojej reči prizvukoval potrebu toho, že krajina treba sriadiť v duchu zákonov, vynesených roku 1848-ho. Za úlohu strany označil, vydobytie samostatného colného územia a v uhorských regimentoch spoločného vojska uvedenie uhorskej reči čo úradnej reči.

Aj malá ľudová strana dala o sebe znať v tento deň. Jána Molnára čo predsedu ľudového kruhu pozdravil Franc Major, ktorý ubezpečil Molnára o tom, že ľudová strana skladá v ňom dôveru. Ján Molnár medzi iným vyjavil aj to, že ľudová strana ani v tom páde nezanikne, jak interkonfessionálnosť bude zotrená.

Pozdvíženie počtu rekrútov a zníženie aktívnej služby. V utorok pojednával finančný výbor rozpočet honvédskeho ministerstva. Pri tejto príležitosti Edmund Gajáry nadhodil tú myšlienku, že ponevác sa v dnešajších okolnostach nedá tomu viac vyhnúť, aby počet rekrútov bol zvýšený, aby sa súčasne s týmto skrátil aj čas skutočnej, aktívnej služby vojska z 3 rokov na 2. Gajári poukázal, že jedine znížením služby dá sa koľko-toľko uľaviť tá ťažka, ktorá pripadae na daň platiacich tým, že sa počet rekrútov značne zvýši. Minister honvédsťva barón Fejérváry nie síce do prosta lež len tak mimochodom dopustil možnosť toho, že čas riadnej služby bude skrátený.

Podakovanie sa ministra náboženstva a výučby Wlassicsa. Najnovšie viac časopisov písalo, že sa minister Wlassics najbližšie vzdá svojho úradu, lebo je znechutený pre viac podriadených otázok. Chýr o odstúpení Wlassicsa vyhlasujú z povolaného miesta za úplne bezzákladný.

V záujme čistoty volieb. Prvým dňom tohoto roku vstúpilo do života to nariadenie zákona o kuriálnom súdovctve, ktoré sa potahuje na popisovanie voličov. Práve preto minister vnútra vydal obežník na všetky právomocnosti, v ktorom vyzdvihuje vážnosť popisu voličov. Nariaďuje popisujúcim komissiam, aby prísne zadržaly každú litierku zákona, aby nikoho nepozbavily volebného práva. Voličia budú teraz úplne znova spísaní. Toto ministerské nariadenie prísne určuje termíny a zadržanie týchže prísne požaduje.

Činnosť snemu. Sviatky sa pominuly, začína sa zase každodenná práca. Finančný odbor snemove vyslancov začal už 2-ho januára pojednávať rozpočet tých ministerstiev, ktoré minulého roku nevybavil. Tieto ministerstvá sú ministerstvo honvédsťva a ministerstvo náboženstva a výučby a konečne finančné ministerstvo. S rozpočtom prvých dvoch ministerstiev je už výbor hotový, rozpočet finančného ministerstva začne iba vtedy pojednávať, keď delegácie ustália rozpočet spoločných ministerstiev.

Delegácie zasady hneď po Novom roku a začaly pojednávať rozpočet spoločnej armády. Vláda sa nádeje, že do 15. januára budú delegácie úplne hotové s prácou.

Snemovňa vyslancov 18. januára bude vydržiat prvé zasadnutie; predovšetkým bude pojednávať návrh zákona o jednoročnom predĺžení zákona znejúceho o ustálení rekrútov, lebo bez predĺženia tohoto zákona nemožno začať assentirovať; zatým bude snem pojednávať krajinský rozpočet.

Z Afriky. Na južno-afrikánskom bojišti bolo cez sviatky dost ticho, aspoň žiadon chýr neprišiel o nejakej väčšej srážke. Najnovšie mal udajne anglický generál French dobyť skvelé víťazstvo nad Búri a zaujal udajne mesto Collesberg. Čo je pravda z tohoto chýru, to sa dozvie len neskôršie, možno, že celé víťazstvo sevrkne sa na nepatrnú srážku, pri ktorej Búri utrpeli nejakú porážku. Angličania radi púšťajú chýry do sveta o víťazstvách, ktoré nikdy nevydobyli.

Novota.

«Krajciar, šesták, zlatka, stovky,»
Mile znely názvy tieto;
Kol'ké sme ich znali roky —
A dneská ich už viac nieto.

Krajciar, šesták — tie sme ešte
I my kedy-tedy mali:
Zlatky zriedka, — no a stovky
Iba čo sme — *spomínali*.

Predsa nám je ich tak ľúto,
Ani úfnosť veď nemáme,
Že dakedy — Boh dá, — tieže
Aspoň s *videnia* poznáme.

Iba to nás kol'ko-toľko
V trudnej tejto teší dobe:
Že vyrástly *dve* koruny
Na *jednej* zlatkinom hrobe.

A kto *jeden* mal len krajciar,
Bude mať už *dva* haliere:
Hor sa tedy každý k práci
V novej sile, starej viere!

U susedov.

Adam: Pán Boh daj šťastia!

Štefan: Daj aj vám sused! Vitajte u nás, sadnite si tuto ku mne a povedzte mi čo nového vo svete?

Adam: Ale také sú dlhé tie večery, ani tá večnosť a aby som mohol lepšie spať, tak prišiel som k vám trochu si poklebetiť.

Štefan: To ma veľmi teší, že mojím domom neopovrhujete, nech sa vám len páči aj druhý raz, lebo je to pekne, keď sa dvaja susedia radi majú a dobre snášajú. Ináčej čo nového v dedine?

Adam: Nuž čože nového! Viete, že nastávajú voľby úradských a tak aj naša dedina si hlavu láme, že koho si má vyvoliť, lebo mnoho je povolaných, ale málo bude zvolených. A čo budem tajiť, prišiel som sa vás poradiť, že čo a ako budeme s tou voľbou, aby sme dákeho čerta neuliali.

Štefan: Toho samého sa aj ja obávam. Verte mi, že nie mi je tak významná voľba jedného ablegáta, jako voľba obecného predstavenstva.

Adam: Tomu je veru tak, lebo od hlavy ryba smrdí.

Štefan: Keď je tomu ale tak, ja by som myslel za rychtára Jána Orišku.

Adam: Je ono pravda, že Oriška je chlap statočný, svedomitý, sporivý a spokojný, napriek

tomu na povolanie toto nie je dost schopný. A to dobre viete, že nerozumný človek, hotový kat.

Štefan: Tak by bol Gašpar Stupkovie?!

Adam: Ten má zase tú chybu, že je trochu priláhký — a kto nevie so svojim gazdovať, ten vie tým menej s cudzím.

Štefan: A čo poviete na Vevericu?

Adam: Bože nás uchovaj a daj nám sladkého pokoja! Nuž ale ho nepoznáte, že je to samý nepokoj v jeho dome a v jeho rodine. A keď je rychtár človek nespokojný, vtedy je aj celá dedina samý nepokoj.

Štefan: Ale keď každému budeme chyby hľadať, tak v našej dedine súčasného človeka za rychtára skoro nenájdeme.

Adam: To by bolo pekné, že by si ja toho človeka dobre neo zrel, ktorý má v obci rozhodovať a s našimi majetkami šafáriť.

Štefan: Nuž dobreže tedy dobre! Jedon ale zase má tú chybu, že je ľudár a druhý že je liberál.

Adam: Ja na to celkom nič nedám, či je voľakto ľudár alebo liberál. Hlavné je, aby bol človek statočný a takýto býva aj u jeho nepriateľa obľúbený. Verte mi, že som dost videl statočných a nestatočných ľudárov, statočných a nestatočných liberálov. Nebo je nebom a predsa sa v ňom našli aj zlí anjeli, ktorých Pán Boh do priepasti pekla porútil.

Štefan: Pravdu máte!

Adam: Viete ale čo?! Napriek tomu, že ste predtým povedali, že keď každému na jeho chyby budeme pozeráť, tak v našej obci skoro ani za rychlára súceho človeka nenajdeme — sdeľujem vám, že celé obecnstvo našej obce na toto povolanie predsa našlo súceho človeka, v ktorom skladá dôveru a úfa, že pri jeho úradovaní nebude obec tak hmotne ako i mravne klesať, ale sa bude dvíhať a rozkvítať.

Štefan: A ktože by to bol?

Adam: Úprimne vám poviem, že ste to vy.

Štefan: Mne sa o tom ani nesníva.

Adam: Či sa vám o tom snívalo alebo nie, už je tomu tak, a myslím, že našou dôverou pohŕdať nebudete a rychtárstvo prijmete. A keď ho dobrovoľne neprijmete, tak prijať ho zákonom vás donútime.

Štefan: Ďakujem vám za vašu dôveru, to ale dobre viete, že mojím gazdovstvom som až priveľmi zaujatý a rychtárstvo tiež má svoje povinnosti, ktoré treba plniť. Ale poručeno Pánu Bohu! keď by toho nemohol minúť, tak tú prosbu budem mať k vám spoluobčanom, aby ste pri tejto voľbe zreteľ mali aj na voľbu ostatných údov predstavenstva, lebo to dobre viete, že nezdravé telo obyčajne zapričiňuje bolenie hlavy a toho sa ja veľmi bojím.

Adam: O tom si ešte zajtra prehovoríme, lebo ruka dochodí na jedenástu a tak vám dobrú noc vinšujem.

Štefan: To samé prajem vám aj ja.

J. B—y.

DOPISY.

Malé Bierovce, na Sylvestra

Blahorodý Pán Redaktor!

Minulý rok bol pre nás roľníkov u nás požehnaným, lebo sa všetkého o mnoho viac urodilo, jako sme nádeju mali. Zbožia nám vďaka Pánu Bohu dosť dobre podsýpaly, vzdor tomu, že nám ich miestami zaplavil rozvodnený Váh, tiež aj zemiaky sa dobre vydarily, a keď tie sú, biedy neni!

Zbožie vzdor tomu, že sa ho viac urodilo, v cene postupuje, ale čo je to platné, keď naši gazdovia hneď po mlaťbe zbožia zvykli odpredávať, a teraz keď by sa mohol väčší groš utŕžiť, už neni čo predáť. Tak by veru museli naši gazdovia brez krajiara psotiť, keby sa u nás toľko cukrovej repy nesadilo, ktorá vzdor tomu, že neni tak platená jako by mala byť (metrický cent 1 korunu aj 90 halierov) predsa sa toho roku veľmi dobre vyplatila, na 1 prešporskej merici sa urodilo 60—70 metr. centov,

ba v susednej obci Ivanovciach istému árendátorovi na 1 prešporskej merici z 600 □ siah — urodilo sa 100 a 10 metrických centov repy; tu vidno následky umelého hnojiva. Nuž pri takých okolnostach je u nás stahovanie do Ameriky veľmi zriedkavým.

Čo sa týka politického života, u nás, je ticho. Ľudová strana je podobná medveďovi, ktorý zimu prespi; nuž aj ľudári len cez leto rozhlasujú svoju slávu, teraz ale čušia, jako čoby boli pohrúžení v zimnom spánku.

Končím riadky svoje tým blahoželaním, aby sme sa v tomto novom roku jak čitatelia tak aj dopisovatelia spoločne pri našom časopise zabávali. Nech len dá Pán Boh zdravia a sily všetkým čitateľom tohoto časopisu, tiež aj všetkým spolupracovníkom jeho, ktorí pre svoje unovanie zasluhujú všeobecnú úctu a pochvalu, zvlášte. Všetkým ct. čitateľom a spanilomyselným čitateľkám prajem šťastlivý nový rok.

Pán Boh nám pomáhaj! *Gustáv B. Pravdomil.*

V Bytči, koncom decembra.

Slavná Redakcia!

Keď som nedávno príležitostne dostal „Kresfana“ do rúk, padnul môj zrak na dopis z Bytče od ct. pani Petronelly Bolikovej. Jako z tohoto dopisu pani Bolikovej vidno, je ona čistého ducha a pravdy milovná, preto materinským naučením a napomínaním prosí „Kresfana“ potažne jeho dopisovateľov, že by sa budúce len pravdy držali. Toto napomínanie pravdy so strany p. Bolikovej, ako z poznámky redakcie Kresfana vysvitá, pána redaktora tohto časopisu hrozne rozhnevalo, čomu výraz dal aj v poznámkoch, ktoré redakcia na dopis p. Bolikovej spravila. V 4. punkte jeho poznámok nasledovne píše: „Čo by ale židovské časopisy robily, keď by na pr. ktosi židovských chlapcov a dievčence zarezával, a keď by kresťania ich rabínov bili“ atď. Redakcia Kresfana, hneď za horúca vzdor napomenutiu, že by sa len pravda písala, v poznámkach, ktoré na dopis porobila, dopustila sa toho priestupku, že nepekné táraniny nastolila svojim čitateľom. Keď by jednotlivý človek aj volačo spáchal, či je celé vierovyznanie za to zodpovedné? Keď pani Boliková v jej dopise Dzuríša napomína, že by sa nedopúšťal plano písať, totižto, aby nepoužíval planých výrazov, načo poznamenáva Kresťan, že on bude navzdor židovským behaniam dopisy jednoduchých ľudí uverejňovať. Veru o to, čo Kresťan píše, sa málo kto stará, najmenej ale vzdelané a inteligentné obecnstvo, ktoré takéto táraniny uveriť nemôže. Tí dopisovatelia sú už o tom dôkladne presvedčení, že Kresťan len také dopisy uverejní, v ktorých židov, liberálov, predstavených, a čo je vôbec vzdelané, osočujú, pravdu písať neni ani zďaleka jeho úlohou. Znáam dopisovateľov Kresťana, ktorí z Rovného dopisujú, ako Dzuríša, Koščara a krivého Bachronika, viem o týchto pánoch, že ani jeden z nich svoje meno poriadne podpísať nezuá, ponevác ale že špiníť a osočovať poriadnych ľudí znajú, teda sa hodia do krámu Kresťana, preto sú oni jeho ob-

ľúbení spolurobotníci. Keď by si ich dal ofotografovať, takby z tých troch dopisovateľov mal pekný obraz.

Pani Petronella Boliková sama v jej dopise uznáva, že židia majú pravdu, keď sa takýmto hlúpostiam vysmievať, ona ale mohla slobodne povedať, že každý človek, ktorý len iskru citu má v sebe, musí sa z takých dopisov a vôbec z väčšej čiastky z toho, čo „Krešťan“ píše, smiať.

Slávnej redakcii ponúžený priateľ S. Bernat.

Tŕňavá dňa 30. dec. 1899.

Veľactená Redakcia!

Prosím vás úctive, prijmite aj týchto pár riadkov do vášho a nášho milého časopisu. Viem dobre, že v týždenníku sa nedá, aby každého druhu dopisu poprial miesta. Úfam sa ale, že dopisom o súdobných a tlačových pravotách miesta doprajete. Ja som si umenil leci-kedy podať v podobe dopisu takúto pravotu ako bola táto, a budem sa aj pozatým usilovať, aby z našej obce všetko bolo do verejnosti dané, dobré aj zlé. Po tieto dni bola u nás tlačová pravota sviňského pastiera, ktorá sa skončila tak, ako ju nižšie podávam.

Predseda: Obzerá sa po prisažných, ktorí do jed-ného boli prítomní. Potom prednesie žalobu proti svinskému pastierovi, ktorý je obžalovaný a obvinený z toho, že sa opovážil svoj plat pýtať a vyberať. Ďalej spýta sa prisažných, že ako posúdia toho pastiera, ktorý sa tak veľmi previnil proti celej ctenej obci.

Jeden z prisažných: Prosíme žalobu prečítať!

Predseda: Žaloba je predo mnou a už som povedal, že sa opovážil plat pýtať od občanov; my takého pastiera — žandára — nepotrebujeme.

Druhý prisažný: Ale potom nebudeme mať ani takého, a naše prasce budú kade tade chodiť.

Predseda: To nič nerobí, dokiaľ nenajdeme pastiera, keď aj za dva roky, nuž ich budem ja pásť, nuž čože chcete viac?

Tretí prisažný: Tak to bude dobre, keď nebudeme mať pastiera, nebudeme platiť a keď nám ich pán pred-seda bude pásť, ani tak nebudeme platiť; lebo za pred-sedníctvo dostáva plat, tak od pasenia nebude pýtať už nič.

Predseda: Vyhlasujem pravotu za dokončenú, a len preto neappelujem na vyšší súd, pretože sa obžalovaný neustanovil. Prosím pánovia zápisnicu podpísať!

Či bude pásť, to vám v máji napíšem.

Tŕňavec.

Svätý rok.

Už od dlhšieho času mnoho čítame a počúvame o roku 1900, ktorý katolíctvo celého sveta menuje *svätým rokom* a o ktorom sa hovorí, že budú v ňom veľké cirkevné slávnosti jubilárne. Pre toto považujeme za hodné osobite zaoberať sa s touto pamiatkou a to tým viac,

ponevác i zasvätenie 900ročnej pamiatky založenia katolíckej cirkve v Uhorsku spadá tiež na tento rok.

Svätým rokom v rímsko-katolíckej cirkvi je každý 25. rok; ale 100-tý rok zasväti sa vždy s väčšími cirkevnými slávnosťami. Svätý je preto, lebo v ňom bude viac bohoslužieb a aj preto, lebo byvše povolené všeobecné odpustky a úplné rozhršenie, poskytuje veriacim viac príležitosti ku utvrdzovaniu sa vo viere a v nábožnosti. Takýmto bude rok 1900 pre Rím, kdežto rok 1901 bude jubilárnym pre celý kresťanský svet.

Roku 1900 má katolíci putovať do Rímu, tam vyhľadať štyri veľchrámy: sv. Petra, sv. Pavla, sv. Jána a blahoslavennej Panny Marie lateránskej, tam pristúpiť k sv. spovedi a k sv. prijímaniu, aby bol účastný horspomenutého rozhršenia a odpustenia.

Netrpí pochybnosti, že toho roku pojdu veľké púty do Rímu. Tento svätý rok, ktorý práve katolíctvo svätí, bude v rade svätých rokov len 22-tým a posledne bol svätený roku 1875. Svätý rok nebol slávený roku 1800, lebo pápež Pius VII. vtedy ešte nebol vyvolený, tak že posledný 100-tý svätý rok slávený bol roku 1700.

Je pravdepodobné, že tohto roku, keď je premávka natoľko vyvinutá, Rím vyhľadajú veriaci ešte vo väčšom počte, než sa to stalo v predošlých svätých rokoch. Jako stojí zaznačeno, už v stredoveku boli také jubilárne roky, že viac než dva milióny cudzincov vyhľadalo Rím, denne prišlo a odišlo 5000 osôb, ale boli i také dni, v ktorých až 30.000 cudzincov navštívilo Rím; priemerne každodenne zdržovalo sa v Ríme 200.000 cudzincov. Teraz vo večnom meste rátajú na 250.000 cestovateľov mesačne a v tomto páde železnice spustia z povozného 70—75 % -ov.

Má sa za to, že už v prvých stoliatiach kresťanstva zasvätili každý 100-tý rok, ale spoľahlivých historických zaznačení o tom niet. Jako jubilejný zaznačený je však rok 1300 z doby posledného pápeža v stredoveku Bonifáca VIII. Tento jubilejný rok, jako zápisky svedčia, bol slávený okázalým spôsobom, veriacim udeľované boli horspomenuté duševné útechy a cudzincom kázano 15 dní súčasťňovať sa bohoslužieb v Ríme. Zápisky o tomto svätom roku hovoria, že medzi pútnikmi bol i jeden 107ročný stavec, ktorý sa pamätal, že i roku 1200 bol slávený jubilejný rok; bol i jeden taký pútnik, ktorého jeho dvaja synovia na rukách doniesli do Ríma a viac takých starých pútnikov, ktorí od svojich rodičov počuli, že roku 1200 za panovania pápeža Inocenca slávený bol rok jubilejný. Ba sú jednotliví historikovia, ktorí vieryhodne dokazujú, že roku 1100 v dobe pápeža Paskala, i roku 1000 za panovania pápeža Sylvestra slávené boli jubilejné roky.

Svätý rok za pápeža Bonifáca r. 1300 slávený bol čo najokázalejšie. Jako je zaznačeno, vtedy prišli do Ríma pútnici i z Uhorska Rímské obyvatelstvo veľmi využívalo pútnikov, čo však pápež Bonifác zamedzoval tým, že z obetovaných peňazí zakupoval ztravu a takto za lacný groš dostávali pútnici zaopatrenie.

Vzdor tomu, že pápež Bonifác VIII. vyhlásil, aby sa jubilejný rok slávil len každý 100-tý rok, už jeho

nástupca pápež Kliment IV. nezadržal tento poriadok. Na doliebanie ziskuchtivých Rímanov, ktorí na svätý rok hľadeli len ako na dobré zárobky z cudzincov, jako jubilejný slávil sa už rok 1350. V tento rok nahruulo sa do Rímu mnoho zlodejov, vreckárov, ktorí obkrádali veriacich pútnikov. Pútnici len za drahý groš dostali zravu — zľú. Pápežský legát Hannibal sotva vedel poriadok udržať a keď vystúpil s prísnyimi poriadkami proti sdieračom pútnikov, z príležitosti jednej processie bezbožní zlodeji spáchali útok na neho. Šípom strelili mu do infule, ale na šťastie nestalo sa mu nič. V tento rok putoval do Rímu medzi inými panovníkmi i kráľ uhorský Ludvík Veľký, ktorý pešo pochodil všetky štyri basiliky a každý deň poslúchal omšu vo veľkej sv. Petra.

Obyvatelia Rímu, ktorí dľa slov kronikára, bažili len za osohom, z porozumiteľných príčin ustavične žiadali jubilarne roky. S pápežom Urbanom VI. len tak sa pomerili, keď na 1390 nariadil svätý rok. Sto rokov teda kleslo najprv na 50, potom na 40. Pápež Gregor IX. bol už toho presvedčenia, aby sa svätý rok slávil každých 33 rokov, lebo i Kristus žil tento vek a že častejšie vydržovanie svätého roku vyžaduje i krátkosť ľudského života.

Počnúc od pápeža Pavla II. slávi sa svätý rok každých 25 rokov a každý štvrtý, teda 100-tý rok s väčšími slávnosťami.

Neideme sa s každým svätým rokom osobite zaoberať ale z dát vyzdvihneme, že obzvlášť s veľkými slávnosťami zasvätený bol svätý rok 1575 za pápeža Gregora XIII., veľkého reformátora kalendára. Potom rok 1600. Roku 1625 svätý rok nebol okázale slávený pre panujúcu 30ročnú vojnu a konečne roku 1700 slávený bol okázale. Rok 1800, ako už rečeno, slávený nebol, 1825 áno, rok 1850 zase nie pre boje za jednotu talianskeho štátu. V roku 1875 pápež Pius IX. svätú bránu ktorá je v predsieni chrámu sv. Pavla piata, neotvoril síce, ale svätý rok bol slávený.

Pápež Lev XIII. napriek svojmu vysokému veku dňa 24. decembra roku 1899 svätú bránu otvoril a tým zahájil jubilejné slávnosti svätého roku. Pápež bol donesený z Vatikánu na nosidlách oblečený v úplnom slávnostnom ornate pápežskom. Ceremonia bola krátka a odbývala sa len za prítomnosti najvyššieho kňazstva a pozvaných osobností. Pápež pristúpil k svätej bráne, ktorú už predtým boli rozobrali, tak že keď sv. otec zlatým kladivom udrel na bránu so slovami: „Aperite mihi iustitiae!“ (Otvorte mi bránu spravodlnosti) murári mohli hneď odnieť čiastky steny. Na to pápež v pravej ruke s krížom, v ľavej ruke s horiacou sviecou s nasledovnými slovami: „Jubilate Deo omnis terra!“ (Celá zem nech peje radostnú pieseň Pánovi) vstúpil do Petrovho chrámu a za ním celý sprievod.

Týmto bol svätý rok 1900 zahájený a práve s takouto ceremoniou práve v tom čase traja kardináli v ostatných troch chrámoch otvorili sväté brány.

Svätý rok trvá do Vianoc r. 1900, kedy svätý rok

zakľúčia za podobných ceremonii, len že pri zamurovaní brán upotrebia striebornú varechu.

Konečne spomenieme, že ku zhotoveniu toho zlatého kladiva, ktorým pápež otvoril svätú bránu u chrámu Petrovho, prispeli všetci biskupi sveta. Kladivo, ktoré je umeleckým dielom rímskeho zlatníka de Angelisa je z rýdzeho zlata 20—25 cm. dlhé, pol kilogramma ťažké a okrášlené jedným drahocenným topazom a 8 rubinmi.

BESEDNICA.

Hniezdočko.

Dľa A. Šedoja.

I.

Ivan Ivanovský šiel so svojím hnedým koníkom vo vozíku po mäkkej ceste z mesta do obce Hornej na návštevu k tamojšiemu ev. kňazovi Jozefovskému.

Aprílové ráno bolo okúzľujúce. Bolo chladno a nebolo najmenšieho vetriku. S hora zavznievala pieseň neviditeľného škovránka. Na nebi nebolo ani mráčku. Vzduch bol plný vôňou poľnou.

Ale Ivan nemohol si zodpovedať otázku, kde je lepšie: snáď v obklopujúcej ho prírode alebo v jeho duši. Bol tak pekne naladený, že všetko na svete sa mu zdalo krásnym: i nebo, i cesta, i vzduch, i jeho hnedý koník, i on sám, i ten cieľ, ku ktorému teraz smeroval. A on javil tú radosť tiež chovaním sa k svojmu hnedému koníkovi.

„Rýchle, rýchle, Birko, veď ideme na námluvy k Liduške. rozumieš, k Liduške!“

Hnedý koník jako by rozumel svojmu pánovi, pohodil hlavou, potriasal hrivou, zafňkal a dal sa do skoku.

Áno! Ivan skutočne šiel požiadať o ruku svojej vyvolenej. Terajšia cesta mala rozhodnúť o jeho osude. Ale sám sa už dávno rozhodol. Jako človek, ktorému šlo na dvadsiatyšiesty rok, spomenul na výrok: „Nenie dobre byť človeku samotnému!“ a jako človek praktického smyslu a colní úradník finančný prišiel k presvedčeniu, že pri svojom slúžobnom postavení sa môže oženit. Nenie síce vysokým úradníkom, je len jednoduchým dozorcem, ako sa hovorí „obraufseherom“ má i malý plat, len 45 zlatých mesačne, ale za to má iné, zcela bezúhonné dôchodky, ktoré mu dovoľujú myslieť na ženu, ba držať si i konika s vozíkom. Jeho pobočné dôchodky pozostávaly z toho, že kupcom, ktorí dostávali cudzozemský tovar, bol vždy po ruke, aby si mohli tovar čím skôr odviezť, za čo potom dostával odmenu, lebo bez jeho svolenia nemohla ani jedna zásielka byť vydaná. Bola to puhá formalita, ale nebolo možno bez nej sa obísť. Obzvlášť ale v nedelu a vo sviatok bol človek hľadaný, lebo vtedy sa neuraduje. On však za istý plat máva priepustné karty vždy pripravené a podpísané, keď je treba, i vo sviatok. A preto sú s ním všetci spokojní: i kupci

i obchodu, i predstavení i sám so sebou je spokojný a uznáva, že má hlavu na svojom mieste. Po vydaní každej zásielky mu vždy zostane niečo vo vrecku.

Možno li preto človeka odsudzovať? Ivan Ivanovský je poctivý a sám odsudzuje úradníkov, ktorí odmietajú dary v podobe kávy, vína a rozličných zahraničných lahôdok. Ale za to títo pánovia nemajú ani koča, ani konika, čo však on má...

A nikto mu nemôže rieknúť špatného slova, nikto mu nesmie učiniť výčitku, ani náražku, že sa dá podplácať. Dobrovoľná „vďačnosť“ je svätá vec, dľa obapofného tichého súhlasu. V zákone nikde nenie rečeno, že by bola takáto „vďačnosť“ zapovedená. A keďby to i niekomu napadlo rieknúť — musel by to najprv dokázať! A kde sú dôkazy?...

S takýmito žiariacimi myšlienkami šiel Ivan Ivanovský po ceste do Hornej, kde ho už očakávaly nie menej žiariace zraky Liduškine.

Boly to vlastne zcela obyčajné hnedé oči v milej tváričke dvaadvadsaťročnej mladšej dcéry dedinského kňaza Jozefovského. Ale pre Ivana Ivanovského byly žiariacimi hviezdami. Ivanovský videl v Liduške krásavicu, zvlášte keď ju v myšlienkach porovnával s jej sestrou Žofiou, ktorej bolo už triatridsať rokov a už bola chorľavá, málokrvná a bola žltá jako citron.

Na fare ukrytej vo višňovom sade, očakávali už Ivanovského. Kasne i stoly byly pokryté hakľovanými pokryvkami, s nábytku byly snäté obliečky a na otvorených oknách stály vo skleniciach svieže kytice.

Matka pripravovala na stole domáce pečivo a dedinské lahôdky. Kňaz mal na sebe hodľabnú vestu malinovej barvy. Všetko malo ráz slávnostný, sviatočný a ovzduším lahúčko vanul poriadok, čistota a lesk. Liduška i Žofia z jakýchsi nevýslovných zámienok a úvah nevychádzaly zo svojej izbičky. Nevyšly ani vtedy, keď prišiel Ivanovský. Bezpochyby to vyžaduje dedinská slušnosť, keď hosť prišiel nielen na návštevu, ale požiadať o ruku nevesty.

II.

Nebudeme opisovať, jako Ivanovský prišiel, jako vnišiel do čistých chýž, jako ho uvítali farár a farárka a jako ho pohostili. Prejdeme priamo k tomu šokamihu, keď slávnostná náladá dosiahla svojho vrcholu a keď hosť konečne chtiac-nehťiac musel prehovoriť prečo prišiel a vysloviť sa o svojej hľbokej a nepremožiteľnej láske k Liduške a o svojom nezmeniteľnom úmysle „ztrávit s ňou celý život ruka v ruke“ — a skončiť požiadaním jej ruky a srdca.

Keď všetko to bolo učinené po poriadku, zákonne a so zachovaním zvykov slušnosti, stalo sa i to, čo sa muselo stať. Matka — jako sa to v takýchto prípadoch robí — so slzami vravela, jaký poklad je Liduška a jakou dobrou môže byť ženou k dobrému mužovi! A konečne objímajúc Ivanovského — už jako syna — vyronila mu na kabát niekoľko veľkých slz. Potom si vy-

myslela nejakú slušnú zámienku, aby vyšla z chyže a vzdialila sa.

Dedinský zvyk nedovoľoval jej byť ďalej prítomnou, predne preto, že už napred svojmu manželovi povedala všetko to, čo on rieknúť mal a za druhé preto, aby neprekážala Ivanovskému, ktorý mal odkryť svoje karty a vysloviť sa o svojom postavení a o svojich prostriedkoch. Matka už dávno cestou rozličných báb znala všetky podrobnosti, týkajúce sa ženicha, pramene i výšku jeho dôchodkov, ale predsa vždy bola dychťivá zvedieť to od neho samého. Preto vyšla do susednej chyže, jako v záležitosti domácej, ale tam sadla si na lavicu u dverí z dreva spravenú a napiala sluch.

Zostanúe sami dva kňaz Jozefovský a Ivanovský boli stiesnení rôznymi pocity. Duchovný, nezvyklý ku peňazitým „obehodným“ hovorom, cítil jakúsi tarehu a vnútornú neobratnosť, a v myšlienkach si pripravoval slová k svojej reči. Proti tomu Ivanovský bol uchvátенý jakýmsi zvlášte príjemným, ba jako pozdejšie hovoril „nadzemským“ pocitom.

„Badem milovať Lidušku až do svojej smrti!“ vravel Ivanovský citľive.

„To je veľmi príjemné,“ odpovedal duchovný. „Láska prvá je najlepšia a Pánu Bohu najmilší cit. Opakujem, že je to veľmi príjemné; ale púhym citom, trebárs vznešeným a chváľhodným, nemožno sa vyživiti. Prehovoríme tiež o záležitosti hmotnej.“

Ivanovský poslúchol a obširne sdělil, že on, ač je len dozorcem, má predsa, čo sa týka peňazí, miesto výnosué, ktoré výnosným zostane i budúce. Už si niečo aj zahospodáril, a dá Pán Boh, ešte si aj usporí, lebo má všetkého dôchodku až do 900 zlatých a že tedy s úplným právom sa môže považovať za ženicha vítaného.

Rozmluva trvala dlho, vážne, slávnostne a so slušnými v takomto prípade prestávkami. Matka sediac za dvermi nie zcela zavrenými, vypočítala dost presne, že koľko má jej budúci zať na mesiac platu. V ich okolí ani okresný lekár nemá viac. Ivanovský je teda pre Lidušku ženichom úplne primeraným.

Jozefovský vyslúchnul Ivanovského skromne, ale zajachtajúe sa a cítiac nevoľnosť so svojej strany vyjadřil, že prijmy dedinského duchovného sú malé, a že usporiť niečo býva veľmi ťažko. Ale že predsa za 32 rokov svojho duchovného úradu a za prísnej sporivosti i on milosťou Božou niečo usporil a dcéram dá nemalé veno asíce: Liduška dostane sedem sto zlatých v peniazoch a Žofia dostane majetok „Popovec.“ Liduška bude žiť v meste, tedy dostane peniaze a Žofia sa snáď vydá za duchovného, budúceho jeho nástupcu. Dostane tedy chalupu, aby ju viac pútala k dedine. Len že Žofia jakosi chorľavie a je celá zelená.

Karty s obúch strán byly odokryté a dľa pravidiel slušnosti malo teraz nastať „fúbanie“ medzi budúcim testom a zaťom. Ale to sa nestalo. Ivanovský sa v tvári značne zmenil a rozpačite prehodil:

„Tedy tak? A ja som myslel, že ten statoček dostane Liduška.“

„Ac. nie, už sme sa tak so ženou rozhodli,“ tíska ale pevne odpovedal kňaz. „Liduška dostane sedem sto zlatých hotových peňazí.“

„Nadzemské pocity“ Ivanovského vyvetrely a s nimi prchla z jeho duše i radosť zo života a s tváre zmizla žiara šťastia. Vstal a vyhovoriac sa, že mu je teplo vyšiel do sadu, kde sa síšiel s oboma dievčatmi, zahovoril s nimi o cenách pšenice a o novom zverení s učenými papagájmi, ktorý prišiel do mesta a rýchle pod zámlnkou služby sadol do koča a odišiel.

Nad sadom a farou pri všetkej jasnosti dňa sniesol sa teskný súmrak.

III.

Ivan Ivanovský nevracal sa už tak radostne ako prv, ale na tvári jeho jasne sa objavila praktičnosť. Keď prešiel asi pol míle, trhol opraty a obrátil konika nazpät — k statočku Popovce, ležiacemu malebne v údolí, vo skupine štíhlých topoľov. U vchodu do majera stála studňa s vysokou dlhou sochou. Za ňou rozkladalo sa roztrasené hospodárske stavenie: humno, pajta, maštal a stranou — bielunký domček, krytý slamou. Kolom dvorka zelená sa na ôsmich jutrach pšenica, trochu ďalej tiahol sa temný pruh jačmeňa. V diaľke na pahorku pásol sa dobytok — šesť kráv s býkom a teľcami, asi pätnásť oviec a tri kozy. To všetko bolo veľmi krásne. Ivanovský prehladol všetko dopodrobna, potriasol hlavou, počítal, uvažoval, okúsil vodu zo studne a z hĺboka si vzdychol. Potom obrátil hneďaka a odišiel do mesta.

Na ceste jako prv spieval kdesi vo výške škovránok, na nebi nebolo obláčka, vzduch bol tichý a chladný. Ivanovský si nevšimol všetkej tej krásy, a šibal hneďaka bez všetkej príčiny.

Tú noc spal veľmi zle. Vždy, jakmile zavrel oči, jako by kúzlom vyrastaly pred ním štíhle topole a bielo stavenie hospodárske na majeri.

Za topoľmi v poli zjavoval sa pasúci sa dobytok a potom sa to všetko zmenilo vo studňu. Potom objavovala sa mu pekná hlavička Lidušky a vyčítave hľadela naňho svojimi „žiarivými“ očima. To všetko opakovalo sa veľmi dlho a Ivanovský usnul, jako to býva, až k samému ranu. Celý druhý deň bol jakýsi nie svoj a stále premýšľal o jednej a tejže veci. Na to nasledovali dve také unavujúce noci so snami o statočku a vyčítajúcej hlavičky Lidušky.

Na štvrtý deň Ivan Ivanovský po obede po službe odišiel na návštevu k susedke vdove, ktorá mala najväčšie zásluhy o soznámenie sa Ivanovského s rodinou farára Jozefovského a nakloňovala tiež usilovne obe strany k manželstvu. Spravedlivo sluší však uznať, že všetko to činila bez všeliakej ziskuchtivosti, zkrátka z odpustiteľnej záľuby presvedčovať mladých ľudí, že sú oni pre seba stvorení, že srdcia ich bijú vzájomne len jedného pre druhého.

Ivan Ivanovský posedel si u nej dosť dlho a vrátil sa domov značne uspokojený, ale vdova hneď na druhý deň rano odobrala sa do Hornej na návštevu k farárovi.

Uhostila sa tam celé tri dni a po ten čas chodil Ivanovský plný netrpezlivosti jako zmoklá sliedka. Aby sa trochu rozveselil, šiel večer do zahrady mestského hostinca. Tu videl u jedného stolku súdruha z úradu, dopíjajúceho flašu vína. Súdrub naň zavolať:

„No, hni sa! Prisadni, vypijeme po sklenici!“

Ivan Ivanovský prisadol a napil sa. Objavila sa nová flaša. Po troch skleniciach vína vyschlo mu pod jazykom a cítil potrebu hovoriť.

„Je mi, kamarát, nejak teskno. Nemám nikde miesta,“ začal.

„Prečo teskno?“ tázal sa neistým hlasom kamarát.

„Mám mnoho starostí... Hniezdočko si zariadujem...“

„A, hniezdočko! Viem, viem,“ ozval sa kamarát, „Liduška Jozefovská, kňazova dcérka... To je, kamarát môj pekné... Pekné!... No, pričín sa!“

„To je práve to,“ vzdychol Ivanovský, „že to nie je Liduška. Preto sa tiež trápim... Milujem Lidušku a majer dajú jej sestre...“

„Tej zelenej? Chorľavej? Chodže, priateľu, ani s dvorcem nikto ju nevezme... Ona je ošklivá jako noc. Miluješ-li Lidušku, vezmi si ju a majer pošli k čertu a zapomeň.“

Ivan Ivanovský sa zamyslel.

„Nemôžem, do čerta! Ten dvorec je veľmi pekný! Poldruha tisíc má ceny, nie menej. A až vystavia železnicu, bude stáť až tri tisíc. Presný výpočet! Už by bol skoro vyviedol hlúposť! Chcel som požiadať o Lidušku, ale včas som sa vzpamätal.“

„Čo si učinil? Som zvedavý.“

„Napravujem teraz chybu. Poslal som nahováračku, aby riekla, že je tu nedorozumenie, že milujem Žofku. Riekol som jej, aby mi nahovorila Žofku. Možno, že sa jej to podarí. Taký krásny dvorec!“

„A Žofka ťa má rada?“

„Nie!“

„A ty ju iste nemiluješ...“

„Nemám to ani v úmysle. Veď k tomu nenie potrebná láska. Len si pomysli: vlastná pôda, vlastné kravičky, vlastné hniezdočko...“

„A ty odmietáš milovanú a milujúcu devu a chceš sa oženit so škaredou?“

„Prečo by sa neženil? Láska — tá nech ide k čertu; láskou sa nevyživíš... Ale dvorec za päť rokov bude mať tri tisíc ceny.“

„To znamená, že si ju vezmeš?“

„Vezmem, zaiste!“

„A Žofka svolí?“

„Snáď ju stará obľomí, dá Pánboh!“

Súdrub pohľadel pozorne napilým očima na Ivanovského a prehovoril pokiaľ mohol, pevne:

„Vedel som, že si obratný šuhaj; viem tiež, že si lakomý na peniaze, ale dosavád som nevedel, že si tak veľký padúch! Ty si padúch! Rozumel si? Teraz k tebe hovorím opilý, ale zajtra pred všetkými, pred celým úradom poviem ti, že si padúch!“

Ivanovský necítil sa tým byť urazený a riekol:
„Nekrič tak, nerob škandál! Je tu mnoho ľudí!“
Potom vstal od stola a nerozlúčiac sa odišiel.

IV.

O tri dni vrátila sa vdova z Hornej

„Nemohla som, môj drahý, prv prísť,“ vyhovárala sa pri návrate. „Bolo ťažko starých obľomiť. Dlhो mi neverili. „Nenie možná, vraj, že by tu bolo nejaké nedorozumenie. Sama matka počula za dvermi, jako ste prosili o ruku Lidušky a nie Žofky... Nenie možná žeby za jediný deň vzplanula v ňom láska ku chorľavej Žofii. To len po dvorci čiaha — po ničom inom...“ Zťažka som starých obľomila! Otec sa rozhneval a povedal, že tak jednú len padúsi a chce už písať zprúdka odmietnutie, ale chvála Pánu Bohu, stará ho uspokojila. „Taký bohatý ženich nemá sa vraj odmietat'. Až umre-me, z čoho bude Žofinka žiť?“ Starý trochu ešte kričal, ale potom hodil rukou a riekol: „Robte, jako rozumiете; patrne je to Božou vôľou!“ A potom dievčatá, tie mi dali prácu, opravdu ťažkú prácu! Obe naraz sa postavily hlavou. Ja tak a tak — nič platné. Lidka volala: „Prečo mi teda tak lichotil, prečo mi prisahal, prečo mi dušu pobúrili?“ So Žofkou bolo ešte horšie, vzdorovala: „Nechcem, nechcem ho,“ volala, „a nechcem nič o tom padúchovi počuť! On nechce ani mňa, ani sestru, len dvorec by rád dostať! Len mu rieknuť,“ hovorila, „že je bezcitný darebák a podvodník. Mňa, zelenú a chorľavú, nikto nemôže milovať; ja som už dávno — prezrelá. To chce len ten dvorec. Nevezmem si ho za muža! Ale jestli ma prinútiť vziať si ho, po celý život si ho ani nevšimnem. Padúch je, padúch a padúch!“ Zťažka môj drahý, som ich upokojila a odišla. Mnoho, ach, mnoho ma to stálo práce!“

Vdova rozlúčila sa s Ivanovským veľmi vesele a dobrej myslí a u vrátoč spešne prehodila:

„Ale Lidka, jestli to viete, musela uľahnúť chorá. Počkajte asi dva týždne, až sa všetko utiši... Ostatne, ja sa tam sama prv poďívam. S Bohom!“

Vdova skutočne dostála svojmu slovu a nehľadiac na nepohodu a blato, so sebazaprením šla do Hornej nie raz, ale trikrát. Po tretej návšteve oznámila horiacemu netrpezlivostou Ivanovskému plnú nošu noviniek. Lidušku poslali k tetke, asi štyridsať míľ ďaleko, starý vraj ešte bručí, ale dá si už rieknuť na premlúvanie matky a uznáva tiež, že sa tak dobrá partia nemá púštat, tým menej, ponevác Žofinka je už bez tobo v rokách. Teraz že môže ísť.

Ivan Ivanovský ako človek vypočítavý vydržal ešte tri týždne a potom sa zastavil so svojou brčkou znova v Hornej pri fare.

V izbách jako tenkrát, bolo všetko zase čisté a jasné. Na kasňach a stoloch byly tie samé hakľované pokrývky a na oknách stály vo skleniciach kytice ruží. Otec bol v tejže sviatočnej veste a matka hostila prichodiaceho s touže dobromyslnosťou... Ale hovor už

nebol ten a vo vzduchu nebolo už po prvejšej radosti zo života ani stopy.

Asi za poldruha mesiaca v jednom z mesických kostolov oddávali Ivana Ivanovského so Žofiou. Ženich vypadal dôstojne a veľkolepe, ale nevesta prekvapovala všetkých podivne ľahostajným a tesklivým výrazom svojho žltého, chorobného obličaja, ktorý oživil sa len tenkrát, keď pohľadla v stranu bledej a značne sa zmenivšej Lidušky. Liduška dost značne schudla... Po obradoch, rozumie sa, bola hostina a pri nej boli najveselejšími Ivan Ivanovič a vdova nahováračka.

Súdrubovia z úradu potkávajúc Ivana mu gratulovali k sňatku a prajeli šťastie. Ivan stískal im ruky, ďakoval a vesele a nenútené odpovedal:

„Manželstvo — nenie žiadny žart! Oženil sa nenie našincovi nesnadno a žije sa dost príjemne, ačkoľvek je žena chorľavá a trpí chorobou... Ale za to mám teraz vlastný statoček a osem jutár pšenice mi zreje a stádo vlastného dobytku sa mi tam pasie, to tiež za niečo stojí! Vlastné hniezdočko je veľká vec!“

Gratulantí závideli mladému manželovi a nazývali ho šťastným človekom. On zcela s tým súhlasil a síce úprimne, bez všetkých výčítiek a so svedomím úplne spokojným.

HOSPODÁRSTVO.

Opatrovanie ovocných stromov.

V ovocných sadoch — zahradách — jako vôbec aj v poľnom hospodárstve, najviac práce máme na jar, v lete a z čiastky aj v jaseňi. Zima je tá čiastka roku, keď ovocné stromy — podobne včelám — majú mať odpočinok. A predsa jesto jedna práca v ovocnici, ktorá cez zimu — ponevác dôkladne má byť prevedená — dá sa osožne vykonať.

Jesto jeden červík, ktorý zvlášte na jabľonách živori; oddá sa aj na hrušky ale zriedkave. Kde ale jablone obsadne, tam sa veľmi rýchle a v hojnomy počte rozmnoží. Obsadne konáre, mladé výhonky, púčky na tej strane, ktorá nenie vetru vystavená; ba aj na pni a samej zemi, aj na koreňoch sa nachodí. V lete sa nedá tak ľahko vidieť a najst tento červ, tým skorej ho najdeme a spozorujeme v zime. To miesto, kde títo červíci živoria, je sňahobielym fľakom, vlnenou to odlúčeninou tých červíkov pokryté. Túto odlúčeninu aj v mesiaci júni a v septembri tiež dobre vidieť môžeme, predsa ale pre zelené listie nepadá tak do očí.

Tento červík je zkaza našich jabloní, a kde sa usalaší, taký strom zprvu vädne a pomaly vyschne. Jestli sa chceme určite presvedčiť, či je to ten červík, o jehož vypustošení tu písať chceme, keď najdeme na strome biely, vlnený fľak, rozotrieme ho, a jestli najdeme, dotyčene po rozotretí fľaku vidíme, že krvavo-červená šťava vymokne, tam istotne tieto červy živoria.

Tento červ sa menuje: „krvavá voš.“

Na pustošenie krvavých vší najvhodnejší čas je zima, ale jestli spozorujeme v lete, že krvavá voš na jablňach živorí, začneme aj v lete stromy čistiť.

Keď sme teda našli jablňu vo veľkej miere krvavou všou napadnutú, obsadené konáre, prúty výhonky, pazuchy vyrežeme a na také miesto dáme, kde sa hneď môžu spáliť.

Keď sme túto prácu vykonali, nasleduje vyčistenie tých, krvavými všami opanovaných rán, ktoré sa nachodia na pni a konároch. To sa deje miešaninou mydlovej vody s petroleumom, túto miešaninu shotovíme nasledovne: do jedného litra vody nadrobíme 15 deka obyčajného mydla a zvaríme; do toho vlejeme dva litre trocha letného petroleumu. Takto zmiešanú mydlovú vodu potom varechou alebo habarkou asi 10–15 minút miešajme, kým všetko ako smotánka husté nebude. Túto tekutinu potom potrebujeme na natieranie rán napadnutých (obsadených) krvavými všami, lenže neupotrebujeme samú tekutinu, ale rozmiešanú v letnej vode a štetôčkou hľadme tak natreť, aby sme naraz celú ranu zakryli, aby tie vši medzi natieraním na zem nepopršaly.

Miesto petroleumu môžeme bársjaký rastlinový olej (rypsový, drevený, terpentínový), rybaci olej, sviúskú masť, ba aj loj upotrebiť, jestli je tak mäkký, že sa aj v zime na stromové rany dá natreť. Takáto riedka masť tiež vydusí tú červač a pritom nepriedušne zakryje ranu. Ponevác sú ale tieto oleje značne drahšie ako petroleum, preto radšej túto poslednú tekutinu potrebujeme.

Keď sme už rany napadnuté krvavými všami udanou tekutinou povymívali, vyčistili, nasleduje nám ranu túto natreť stromovým voskom alebo k tomu cieľu pripravenou kolomažou. Preto vezmeme železnú alebo hlinenú nádobu, naplníme ju do 2 tretín jakoukoľvek kolomažou a to na slobode nad ohňom tak dlho hrejeme, kým nezhustne. To sa aj preto hreje, aby stromu škodíť mohúce čiastky s kolomaže sa vyparili. Takto pripravenou kolomažou natreme ranu tak, aby na tej toto natieradlo ako tenušká kôrka celú ranu chránila.

Toto natrenie rany na žiaden pád neslobodno zameškať, lebo keď to zameškáme, buďme prichystaní na to, že o dva-tri týždne ešte raz toľkú ranu obsadenú krvavými všami najdeme.

Krvavá voš sa veľmi rýchle a v náramnom počte rozmnožuje, a toto rýchle a v hojnom počte jej rozmnožovanie čini ju tak veľkým nepriateľom ovocných stromov, a preto nech je to našou hlavnou povinnosťou stromy od tohoto nepriateľa chrániť. Nesmieme si ale to myslieť, že keď sme raz natreli stromy kolomažou, že je s tým už našej práci koniec.

Toto čistenie toľkoráz máme opakovať a do tých čias, kým sme celkom nevyypustošili krvavé vši. Prvoročné vykynoženie spojené je s veľkou prácou, ale jestli táto naša práca bola základná, za dva, ba aj za rok vypustošíme tento hyd; jestli sme ale len povrchne konali našu prácu, tedy aj po desiatich rokoch zavšivavené nám budú jablone.

Pozorovať treba veľmi, či tieto vši sa už neukazujú na výhonkoch v korune u pňa alebo vo vrchovci, alebo aj na očkách. Preto kdekolvek spozorujeme tento hyd, hneď sa chyťme do základnej práce.

(Dokončenie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu!

S Božou pomocou zakončili sme už štvrtý ročník a týmto číslom začíname už piaty. Behom týchto štyroch rokov neunavne sme pracovali na tom, aby sme cteným čitateľom našim poskytli zdravý duševný pokrm. Vsemožne sme nástojili na tom, aby sme našim milým rodákom poskytli v časopise našom taký prostriedok, pomocou ktorého dozvedia sa v krátkosti o všetkom tom, čo sa deje v politickom svete, popri tom ale usilovali sme sa slovenskému ľudu v našom časopise aj taký prostriedok poskytnúť, pomocou ktorého bude si vstave popri politických aj všeobecné známosti rozmnožiť a popri tom mravne sa sošľachtiť.

Aby tedy časopis náš tejto vytknutej úlohe čím lepšie bol vstave zodpovedať, **popri politike** donáša v každom čísle viac **poučných článkov**, donáša **mravno-poučné rozprávky a rozjímania**. Jedným slovom je tak rozmanitého obsahu, že v ňom najde **jak politik, tak aj s politikou sa nezaoberajúci** mnoho zaujímavého a poučného. Časopis náš je, čo sa týče **objemu, najobsirnejší** a čo sa týče **obsahu, najrozmanitejší a najbohatší** z pomedzi všetkých slovenských ľudových časopisov.

Politický smer nášho časopisu je **vlastenecko-liberálny**. Zodpovedne nášmu politickému programu v prvom rade bojujeme a aj budúce bojovať budeme **proti nevlasteneckému smeru národnostných prepíatcov**. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisťi v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a lúbime ju aj teraz a lúbiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme**. Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme požívali vždy a ich aj požívame.

Ďalej odhodlane budeme bojovať aj proti **ľudárom** ktorí sú **pre pokoj krajiny práve tak nebezpeční**, jako národnostní agitátori. Národnostní agitátori popudzujú proti všetkému, **čo je vlastenecké**, ľudári ale proti všetkému **čo nie je katolícke**. Účinkovania obúch sú nanajvyš škodlivé pre krajinu, lebo agitácie ich podryvajú svornosť a bratskú lásku medzi občianstvom našej miléj vlasti. Úlohou našou bude tedy, aby sme dobrý slovenský ľud vystríhali pred agitáciami týchto stránok.

Na základe v krátkosti podaného programu prosíme o **ďalšiu dôveru** ct. obecnstva, prosiac priateľov našich zásad, aby časopis náš všemožne rozširovali.

Vlastenecký smer a liberálne zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

Časopis náš **stojí ročite len 4** koruny.
na pol roka **2** »
na štvrt roka **1** koruna.

Dopisovatelia dostanú **zdarma** časopis náš
Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny**.

Dar kráľov. Naš kráľ jako po iné roky tak i teraz desať tisíc cigár poslal čo novoročný dar talianskemu kráľovi Umbertovi. Sú to znamenité viržinky, aké i náš kráľ fajčieva.

Dvestotísíc korún vzdelavateľnému spolku. V Koložvári tieto dni zomrela vdova statkára Karola Mohayho rod. Maria Antalová, ktorá v svojom závete svoj v Mező-Kulányi ležiaci pekný statok, cenený na 200.000 korún poručila Sedmohradskému uhorskému vzdelávaciemu spolku Emke.

Ruský minister v Budapešti. V posledných časoch do nášho hlavného a sídelného mesta Budapešte veľmi často prichodia vysokopostavení ľudia cudzích štátov študovať zariadenie hlavnomestských ústavov a úradov. Len nedávno boli tu mestskí úradníci berlínski s mešťanostom a teraz Goremkin, ruský minister vnútra a štátny radca prišiel na viac dňový pobyt z Petrohradu do Budapešti, a tu študuje zariadenie ústavov a obzerá si pamätnosti nášho hlavného a sídelného mesta.

Pozor na zbraň. Jozef Fazekaš v Budapešti tak neopatrne čistil svoj revolver, že zbraň vypálila a guľa vrazila do prs jeho slúžky Žofie Güntherovej, ktorá následkom vypustila dušu. Proti Fazekašovi polícia zaviedla prísne vyšetrovanie.

Deväťstoročné jubiléum. V Ostrihome už teraz robia veľké prípravy ku okázalému zasväteniu 900ročnej pamiatky založenia katolíckej cirkve v Uhorsku. V Ostrihome pokrstil sa Štefan I kráľ uhorský a starobylé mesto chce túto pamiatku dôstojne osláviť. Ku slávnostiam, ktorých deň ešte nie je ustálený, príjde do Ostrihomu i jeho veličenstvo kráľ.

Odročenie popisu ľudu. Jako známo na r. 1900 nariadený všeobecný popis ľudu chceli previesť v prvých dňoch januára, ponevác ale táto obrovská práca požaduje veľké prípravy, s ktorými nemohly byť patričné kruhy hotové, popis ľudu odročený je na december 1900. Tento čas je i preto príhodnejší, lebo len vtedy uplynie desať rokov od posledného spočítania ľudu.

Mníšky v kováčskej dielni. V Južnej Afrike, kde teraz Búri bojujú proti Angličanom, je jeden kláštor, ktorý udržuje kováčsku dielňu a v tejto samé mníšky pracujú. Mníšky, keď sa pred rokmi neďaleko King Williamsa usadily, ani Angličania ani Búri neprijali ich s nejakou veľkou radosťou, načo mníšky zakúpily jednu farmu, a ponevác poľných robotníkov nemohly dostať, samy obrábaly pole. Raz zlomil sa im pluh a na celom šfírom kraji nebolo kováčskej dielne, kde by si boly mohly dať pluh opraviť. Jedného kováčskeho tovaryša ale predsa sa im pošťastilo najst; potom mníšky daly si donieať z Capetowna potrebné nástroje a tovaryš naučil mníšky kováčskemu remeslu. Remeslo sa pekne darilo a donášalo pekný dôchodok mníškam. Kláštor dal vystaviť veľkú viňnu a mníšky teraz usilovne kujú železo a podkúvajú kone. Ženski kováči sú veľmi zručni a tešia sa všeobecnej úcte a obľúbenosti.

Liek proti opilstvu. Vynájdenie lieku proti opilstvu by bolo najväčším požehnaním pre ľudstvo, bol by to najväčší vynález sveta. Choroba opilstva podžiera zdravie nielen opilecovi, lež i jeho rodine, ba veľmi často je predmetom vraždy a tak častej i večnej záhuby a keď by sa vynášiel liek proti opijaniu sa, tak by sa nepočítaným nešťastiam vyhlo. O vynájdení takéhoto lieku prichodí chýr z Paríža. Tam vraj dvóm lekárom pošťastilo sa vynajst liek proti opilstvu. Liek ten, ktorý menujú serumom, dorobili z koní liehom, špiritusom napájaných a koho tým serumom zaštepili, tomu zhnusil sa každý liehový nápoj. Jak tento chýr zodpovedá skutočnosti, tak tí dvaja lekári zasluhujú vďaka celého človečenstva.

Nešťastie pri sankoyaní. V Gmundene cez sviatky dvaja mladí ľudia spúšťali sa na sánkach s jedného tamojšieho vršku a nevediac károvať, vrazili do múru jednej vihne a oba mladíci bez povedomia, ťažko ranení ostali ležať na snahu. Jeden z mladíkov zomiera.

Vraždy. V Rusku udaly sa dve vraždy, ktoré vzbudily veľký ruch po celej ríši. V Septuchavje posiaľ neznámi zločinci zavraždili plukovníka Syšovjeva a jeho dvúch sluhov a potom vyrabovali byt plukovníkov. Druhá vražda udala sa v Tasyne, kde štátneho radcu Syberiakova a jeho dospelú dcéru zavraždili a byt podpálili. Mrtvoly zhorely. Po vrahoch nie je ani stopy.

Kto máš škodu o posmech sa nestaraj. Jeden železničný strážnik neďaleko Hronskej Breznej chcel si pred Novým rokom zaklať dvúch bravecov, aby mu bolo veselšie cez fašiangy. Najprv vytiahol za uši jedného a keď ho zaklal, siahol po druhom, aby práca išla razom. Lež tento druhý bravec vidiac čo sa stalo s jeho kamarátom, vyšmíknul sa vachtárovi a vyskočil na strmý breh Hrona. Vachtár v obave, aby mu bravec neušiel, zabehol si pre flintu a potom jedným dobre cieleným výstrelom brava — netrafil. Zdupľoval a výstrel mal pre vachtára zdreujúci výsledok. Brav trafený do srdca svalil sa na brehu, s ktorého sa potom srútil do Hrona ku najväčšiemu zármutku strelca a ku veľkému potešeniu rýb, lebo ľadové tably hneď pohrobily vachtárovho brava.

Klín klínom. V Nitre jeden honvédske kapitán menom Incédy má troch psov, ktorým dal nasledovné mená: Žid, Rabín a Šachter a potom i vo verejných miestnosťach týmito menami volal na svojich psov. Robotníka Blombergera to rozhnevalo a on zas Incédym nazval svojho malého psíka a keď v hostinci Incédy volal na psov menami: „Žid, Rabín, Šachter poď sem!“ Blomberger volal: „Incédy, such!“ Toto tak popúdilo dôstojníka, že tasil šablú a Blombergera dorúbal. Záležitosť bude sa pokračovať pred súdom.

Objavení vrahovia. Ct. čitateľom je známo, že neďaleko Szatmáru našli zavraždeného študenta Eleméra Pappa a že podozrenie z vraždy padlo na brata a strýca z vraždenej obete. Vrahovia sú už v rukách spravodlivosti. Asíce Béla Papp, ženatý brat zavraždeného, zámožný statkár priznal sa pred vyšetrovujúcim sudcom, že on nahovoril svojho bratranca Zoltána Pappa a juhása Michala Zsoldicsa, aby Papp Eleméra zavraždili a sľúbil im, že z podielu, ktorý dostane on (Béla) po svojom zavraždenom bratovi Elemérovi, dostanú bojnú odmenu. Papp Zoltán potom nahovoril Eleméra aby šiel navštíviť svojho brata Bélu do Udvari ponúknuť sa mu, že ho odprevadí. Elemér šiel, neďaleko obce však Papp Zoltán povedal, že mu príde v ústrety juhás Michal Zsoldics, a on že sa vráti. O malú chvíľu Elemér postretnul Zsoldicsa, ktorý ho potom na opustenom okolí dvoma revolverovými výstrelmi usmrtil. — Vyznanie vzbudilo v celej stolici veľký ruch.

Vyznačení sluhovia a robotníci. Pekná slávnosť odohrala sa v Turčianskom Svätom Martine dňa 30. decembra vo veľkej dvorane stolického domu. Hlavný župan stolice turčianskej Juraj Justh mladší totiž odovzdal trom sluhom a dvom robotníkom v sprievode peknej reči vyznačovací diplom ministra Darányiho a 50—50 korunové odmeny. Vyznačení boli: jeden 92-ročný sluha, ktorý už 84 rokov slúži na nepálskom panstve rodiny Justhovej; druhý je 72ročný sluha, ktorý už 50 rokov slúži na panstve grófa Batthyányho v Diviakovciach a 50ročný sluha baróna Desidera Prónayho v Slovenskom Pravne, ktorý 33 rokov strávil v službe svojho pána. Z dvúch vyznačených poľných robotníkov jeden už od 30 rokov druhý ale od 25 rokov robí u jedného gazdu.

Jaké počasie prorokuje Falb na rok 1900? Professor Falb v nedávno vydannej knihe predpovedá na rok 1900 dvadsaťpäť kritických dní, ktoré sa delia na tri triedy. Do I. čili najnebezpečnejšej triedy patria dni: 1. januára, 31. januára, 1. marca, 30. marca, 29. apríla, 12. júla, 10. augusta, 9. septembra, 8. októbra 7. november. Druhotriedové kritické dni budú: 14. februára, 16. marca, 15. apríla, 28. mája, 13. júna, 25. augusta, 23. septembra 6. a 2. decembra. Kritické dni tretieho rangu majú byť: 15. januára, 14. mája, 27. júna, 26. júla, 23. októbra a 22. novembra. Zo všetkých najkritičejších dňom bude 1. marec, — počasie v januári bude veľmi premenlivé. — Musíme poznamenať, že Falbovo pro roctvo na prvého januára, ktorý deň mal byť kritický deň I. rangu, nesplnilo sa u nás, lebo nastal tichý odmäk bez všetkej kritičnosti.

Nešťastie. Na železničnej stanici v Trenčíne gymn. profesor Koloman Danielovics tak nešťastne stupil na stupátko železničného vozňa odchodiaceho už vlaku, že sa mu noha klzla a nešťastný človek padol pod kolesá. Vlak hneď zastavili, ale zpod kolies vytiahli už len hrozne dokaličenú mrtvolu Danielovicsa. Danielovics účinkoval dva roky na trenčínskom gymnásiume a požíval všeobecnú úctu tak u žiactva jako aj u obecnstva.

Na zlej ceste. Pred dvoma rokmi jeden klerik v Ostrihome istý Jozef Latranko ukradnul jeden šesťstoročný zlatý kalich. Klerika chytili a odsúdili na poldruha roka do žaláru. Na zlú cestu zablúdivší, z dobrej rodiny pochádzajúci mladý človek sotva vyšiel zo žaláru teraz na meno svojej sestry falšoval zmenky, potom v Mníchove a Augsburgu kraľnul a klamal ľudí. Nešťastného šuhaja zase chytili a teraz sedí už vo vyšetrovacom väzení v Budapešti.

Nešťastie. V Šahách pred ľadovňou Bauerovho hostinca robotník Ján Váczi a domáci sluha Martin Ferjanec rúbali ľad, pričom Ferjanec zdvihnúc sekeru šmiknul sa a sekerou zafal Váczi do hlavy. Hovorí sa i to, že Ferjanec urobil to náročky, prečo ho hneď chytili a odovzdali súdu.

Odmena za vysadenie holých stráň. Minister orby vypísal r. 1894. súbeh na vysadenie holých stráň. Súbeh skončil sa s pekným výsledkom, lebo o vytknuté odmeny závodili nielen veľkí statkári, lež i obce, cirkve o menší statkári. Prvotriednu veľikú odmenu, 1000 korún dostal kompossesorát v Kovászne stolici v Háromszéke; prvotriednu druhú veľikú odmenu, tiež 1000 korún dostala nitrianska obec *Brezová* a druhotriednu prvú veľikú odmenu, 800 korún, dostala obec Báčfalu v kras-sószőrényskej stolici. Krem týchto hlavných cien bolo rozdeleno ešte i viac menších odmien, jako i štátnych podpôr na zalesnenie pustých priestorov.

Osudná stávka. V Hornom Turčeku jeden zo Skleneného došlý roľník zo stávky na jeden dúšok vypil liter páleného. Sotva však vypil pálenku, mrtvý klesnul na zem.

Hodil sa pod vlak. Jedon mladý človek menom Mileh na vrútockej stanici hodil sa pod vlak, ktorý ho na kusy dotrhal. Čo ho primalo ku samovražde, nevedno.

KU OBRÁZKU.

Smutný náyrat.

Nemohla pri ňom ďalej vydržať a soberúce svoje dietky odišla. Blúdila ani nevediac kam ju oči vedú. Na domov, na svojich rodičov neopovážila sa ani pomysleť... Dost ju od neho odhovárali otec, matka, sestry... no všetko marno, nevedela odolať jeho svodným, láskyplným slovám, dôverovala mu, verila v jeho presvedčujúce slová a blaženosti manželského života a vzdor námietkam starostlivých rodičov vydala sa za neho. V prvé dva-tri roky snášala všetko s láskou predpokladajúc, že sa jej muž predsa len polepší. Avšak zklamala sa. Búrlivé výstupy sa opätovky a úbohá žena po niekoľkoročnom trápení odhodlala sa radšej ísť svetom ako trpeť ďalšie trýznenia surovea. A v blúdení došla k domku svojich rodičov... Pokorená a zlomená... presvedčená, že jej drahí rodičia mali pravdu, keď nič dobrého nepredpokladali v ľahkomyselnom človeku. Zastala pred domom neopovážiac sa na okno zaklepať. Mrznúca zimou i s deťmi snáď by bola tam zkrachla, keby domáci pes svojim štekotom nebol upozornil pána domu na blízkosť cudzej osoby. Vyšli všetci a posvietiac lampou rodičia vidia svoju dcéru. Matka zalomí rukami, sestry zaplačú a srdce otcovo sa obmäkčí... Veselá bola odišla z domu a zronená, smutná sa navrátila... No láska rodičovská nemá hranie a úbohá žena opäť najde tie úprimné, milujúce srdcia, ktoré jej odpustia a privinú ju i s dietkami k sebe

Cena potravných článkov.

Budapešť, 3. januára.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 128, zadok 160, polievková 144, jazyk 144, obličky, ľadviny 180, čistené 360

halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 160, zadok 180 hlov — *Telacina*: 160, lopatka 160, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 128, stehno a lopatka 142 hlov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg.

Masť: Sviňská 116 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 104 hlov a husacia masť 210 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 120, sliepku 160, kohúta 220 hlov. Za jednu tučenú kačku 240, za tučenú hus 700 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 100, sliepka 200, kapuň 230 hlov, hus 600 (za jeden klg. 110 hlov), morka za kus — hlov, a kačka za kus 240 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 5 kusov za 40 hlov, menšie 26 kusov za 2 kor., ku čaju 4 kusy za 40 hlov.

Ryby: Kapor 140, sumec 160, štika 120, zubáč 200, jesater 420, okuň 200 hlov. Raky: kus za — hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 180 ku čaju 240 hlov za 1 klg. Tvaroh 48 hlov za kilo. — Smotana 60 hlov za liter. — Pár holubov — hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica 120 hlov za kus. — Zajac za kus 2 kor. 60 hlov. — 1 klg. divej svine 90 hlov, stehno srny — krov. — Zemiaky 8 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	26:40	32:20	24:00	22:60	21:80	21:00
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	19:50	17:20	15:40	11:40		

Pšeničné otruby drobné po kor. 8:40, hrubé po 8:60.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky kor. 3:00—4:00, žlté kor. 4:22—4:40, rožky kor. 8:00—2:00, biele kor. 2:80—3:00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5:00—8:400 m. c. *Zeler* 100 kusov —

Strova: *Hrach* nový — kor., čistený starý 20—30 kor. v za liter, *Sošovica*: domáca 16—24 za klg. *Riža* 20 hlov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 3. januara.

O bilie	Jakosť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.65	8.25	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	kor.	kor.
" peštianska	75-81	7.55	8.35	Uhorská zlatá renta 4%	97.00	97.50	Pešt. uh. kupec. b.	5900	6000
" stolnobebradská	75-81	7.60	8.40	" korunová renta 4%	94.40	94.80	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	2798	2800
Raž (žito)	70-72	6.05	6.30	Uhorské regálové úpisý 4½%	98.75	99.75	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	610.00	614.00
Jačmeň na krm.	60-62	5.70	5.80	" premiové úpisý	159.50	160.50	Založené listy.		zl.
" na pátku	62-64	5.45	5.55	Uhorská tiseko-segedínska požička 4%	137.00	138.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4½%	95.00	97.00
" na várku	64-66	6.25	6.50	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	99.00	100.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	99.50	100.50
Ovos	39-41	5.35	5.45	vyvážkové úpisý 4½%	94.50	95.50	Uh. úver. ústava s prémieou 4%	117.00	118.00
Kukurica		5.30	5.65	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	98.40	98.90	Peniaze.		
Prosó		5.30	5.80	Žreby.	kor.	kor.	Cisársky dukát	5.75	5.80
Bepica		11.50	12.25	Spoliku „Jó sziv“	6.20	6.80	Dvadsať-frankovník	9.63	9.68
Dateľinové semá, luc.		38.—	46.—	Uhorského „Červeného kríža“	18.50	19.50	Nemecká ríšska marka	59.10	59.25
" červené		52.—	60.—	Razúského	40.30	41.50	Striebro		
Sviňská masť peštianska		49.00	49.50	Bazilika	12.20	13.20			
" vidiecka		—	—						

Budapest—Galantha—Zsolna						Zsolna—Galantha—Budapest.							
Stanice	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	
Budapest ny. p.	ind.		7 30	9 25	6 20	9 05	Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9 00	3 35	5 18	2 58	3 38
Galantha			10 20	2 30	8 58	3 00	Hricso		9 17	—	5 36	—	3 57
Gány			—	2 41	—	3 09	Kottesó 97. sz. őrh.		*9 23	—	*5 43	—	*4 05
Szered	érk.		10 34	2 51	9 12	3 17	Nagy-Bicske-Predmér		9 31	—	5 51	*3 21	4 14
Súr	ind.		—	*3 03	—	—	Pelvas 91. sz. őrh.		*9 40	—	*6 00	—	*4 24
Szilád-Zéle			—	3 13	—	3 32	Podhr.-Vághéve 88. sz. őrh.		*9 46	—	6 07	—	*4 31
Liptóvár	érk.		10 52	3 26	9 31	3 42	Vág-Besztercze		9 54	—	6 17	*3 39	4 41
Liptóvár	ind.		8 20	11 02	3 41	9 36	Milochó 82. sz. őrh.		*10 03	—	—	—	*4 49
Madunicz 33. sz. őrh.			8 29	—	*3 48	—	Puchó-Kocskócz		10 14	4 30	6 36	3 53	5 00
Kosztolány			8 37	—	3 56	—	Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.		*10 20	—	—	—	*5 07
Drahóc 36. sz. őrh.			8 46	—	*4 03	—	Bellus		10 27	—	6 49	—	5 15
Pöstyén			8 59	11 24	4 20	9 58	Lédecz		10 33	—	6 56	—	5 22
Pop-Szerdahely 41. őrh.			*9 09	—	*4 30	—	Illava		10 43	4 47	7 06	4 10	5 33
Brunócz			9 17	—	4 39	—	Dubnicz		10 53	—	7 16	—	5 44
Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.			*9 22	—	*4 44	—	T-Trencs-Teplicz		11 01	4 59	7 24	4 22	5 52
Vág-Ujhely			9 36	11 45	5 05	10 18	Trencsén szem. p. u.		11 21	5 13	8 26	4 36	6 25
Bohuszlavicz			*9 46	—	5 16	—	Trencsén-Istebnik		11 27	—	8 33	—	6 32
Melsicz			9 57	*11 59	5 27	—	Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.		*11 34	—	8 43	—	6 42
Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.			10 08	—	5 38	—	Melsicz		11 44	—	8 57	*4 50	6 55
Trencsén-Istebnik			10 17	—	5 47	—	Bohuszlavicz		*11 53	—	9 09	—	7 06
Trencsén szem. p. u.			10 25	12 16	5 55	10 48	Vág-Ujhely		12 05	5 43	9 32	5 06	7 25
T-Trencs-Teplicz			10 38	12 25	6 08	10 57	Csejte Szt.-Kereszt 43. őrh.		—	—	*9 41	—	*7 35
Dubnicz			10 53	—	6 29	—	Brunócz		12 17	—	9 47	—	7 41
Illava			11 05	12 44	6 41	11 16	Poh-Szerdahely 41. sz. őrh.		—	—	9 53	—	*7 48
Lédecz			11 16	—	6 52	—	Pöstyén		12 35	6 04	10 08	5 28	8 03
Bellus			11 23	—	6 59	—	Drahóc 36. sz. őrh.		—	—	10 18	—	8 14
Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.			*11 30	—	—	—	Kosztolány		12 51	—	10 26	—	8 25
Puchó-Kocskócz			11 39	1 01	7 13	11 33	Madunicz 33. sz. őrh.		—	—	10 34	—	8 32
Milochó 82. sz. őrh.			*11 49	—	—	—	Liptóvár	érk.	1 04	6 23	10 42	5 47	8 40
Vág-Besztercze			11 59	*1 15	7 34	7 24	Liptóvár	ind.	1 30	6 28	11 07	5 57	—
Podhr.-Vághéve 88. őrh.			*12 07	—	*7 42	—	Szilád-Zéle		1 43	—	1 20	—	—
Pelvas 91. sz. őrh.			12 14	—	*7 49	—	Súr		—	—	*11 29	—	—
Nagy-Bicske-Predmér			12 26	1 32	8 01	—	Szered	érk.	1 58	6 45	11 36	6 15	—
Kottesó 97. sz. őrh.			12 33	—	*8 08	—	Gány		2 15	—	11 50	—	—
Hricso			12 42	—	8 16	—	Galantha	érk.	2 27	7 00	12 00	6 30	—
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	1 00	1 55	8 35	12 35	8 25	Budapest ny. p. u.	érk.	7 35	9 45	6 05	9 25	—

Nagy-Surány—Kis-Tapolcsány.

Stanice	triedy	miesan. vlak I—III.	miesan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.
Nagy-Surány	ind.	5 00	12 35	4 42
Zsitva-Födemes		5 14	12 52	4 54
Mánya		5 35	1 13	5 03
Szt.-Mihályúr 4. sz. őrh.		*5 45	*1 24	*5 16
Vajk		5 56	1 36	5 25
Verebely		6 23	2 00	5 45
Zsitva-Ujfalu		6 36	2 16	5 56
Betekints 8. sz. őrh.		*6 46	*2 28	*6 04
Taszár		7 00	2 40	6 12
Aranyos-Maróth		7 28	3 07	6 25
Kis-Tapolcsány	érk.	7 40	3 20	6 35

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Stanice	triedy	miesan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miesan. vlak I—III.
Kis-Tapolcsány	érk.	6 15	4 41	6 45
Aranyos-Maróth		6 9	4 51	7 11
Taszár		6 56	5 02	7 30
Betekints 8. sz. őrh.		*7 04	*5 08	*7 40
Zsitva-Ujfalu		7 14	5 17	7 53
Verebely		7 37	5 36	8 23
Vajk		7 49	5 46	8 40
Szt. Mihályúr 4. sz. őrház.		*7 59	*5 54	*8 52
Mánya		8 12	6 02	9 11
Zsitva-Födemes		8 28	6 16	9 35
Nagy-Surány		8 41	6 27	9 52

Pelsöcz—Murány.

Stanice	triedy	miesan. vlak II—III.	miesan. vlak I—III.
Pelsöcz	ind.	7 00	3 00
Horka-Özörény 1. sz. őrh.		*7 16	*3 16
Licze-Gicze		7 38	3 38
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		*7 51	*3 51
Jolsva		8 21	4 16
Hisnyóvíz		8 51	4 41
Vizesért 11. sz. őrh.		*9 04	*4 54
Nagy-Röcze		9 27	5 17
Hosszurát 14. sz. őrh.		*9 44	*5 34
Murány	érk.	9 55	5 45

Murány—Pelsöcz.

Stanice	triedy	miesan. vlak I—III.	miesan. vlak I—III.
Murány	ind.	3 00	11 20
Hosszurát 14. sz. őrh.		*3 10	*11 30
Nagy-Röcze		3 26	11 56
Vizesért 11. sz. őrh.		*3 32	*12 02
Hisnyóvíz		3 44	12 31
Jolsva		4 08	1 01
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		*4 17	*1 10
Licze-Gicze		4 29	1 22
Horka-Özörény 1. sz. őrh.		*4 50	*1 43
Pelsöcz	érk.	5 02	1 55

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a kraj dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti